

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Reformațiunea lui Luter.

(Continuare.)

La escomunicațiunea papei, Luter a răspuns prin aceea că a publicat o scriere intitulată: „contra bulei lui Antichrist,“ și în Decembrie 1520 a ars înaintea porților orașului Vittenberga bula papei și „corpus juris canonici,“ și prin acesta a eșit din sinul bisericii romano-catolice. La acest act cutezat, așa se vede, că s'a sêmțit îndemnat Luter, pentru că avea pre partea sa pre unii dintre principii, pre unii dintre „humanisti,“ dintre cari înregistrăm aici pre Filip Melanchton; pre mai mulți bărbați din cler și chiar și dintre monachi. În urma acestui fapt Luter a fost escomunicat și proscris.

Protegiat fiind însă Luter de principele electoral de Sacsonia, Filip înțeleptul, Roma se adresă către imperatul germân Carol V. Acesta conchemă o dietă la Vorms la anul 1521, la carea învăță și pre Luter. În dietă împăratul îl provocă să-și retragă învățăturile. Dênsul însă dechiară, că nu o pôte face acesta, mai nainte de a-l convinge cineva prin sfânta scriptură, seau prin argumentele minții, că este în rătăcire. În fața acestei ținute a lui Luter împăratul Carol V i-a mai dat timp de cugetare 20 de zile, ér după espirarea acestora îl proscrise atât pre Luter, cât și pre aderenții săi. Luter însă mai nainte de a fi espirat terminul de 20 de zile ajutat de principele Frideric a fugit din Vorms sub numele de „cavalerul Georgiu,“ și s'a refugiat în castelul Vartburg, unde a tradus biblia în limba germână și și-a pus în sistemă învățăturile sale.

Punctele principale din învățăturile lui Luter se reasumă pre scurt în următoarele, și anume:

I. Cu privire la isvórele religiunii creștine Luter susține:

a) Că sfânta scriptură ar fi unicul îndreptariu sigur în afaceri de credință și religiune și nu și sfânta tradițiune (cuvântul descoperit al lui Dumnezeu nescris), și prin urmare nici desvoltarea istorică a bisericii;

b) Sfânta scriptură după Luter este pentru fiecare om ușor de înțeles. Și deci fie-care credincios o pôte interpreta în mod nimerit, și deci nu este trebuință, ca biserica, ca atare să-o interpreteze.

II. Cu privire la credință și la viața morală a credincioșilor Luter susține următoarele:

a) Prin păcatul strămoșesc comis de Adam în raiu, mintea omenescă a devenit necapace de a înțelege adevărul, și voia omului a devenit necapace de a voi binele; și prin urmare omul numai cu ajutorul grației divine pôte să înțeleagă adevărurile religiunii și pôte face binele. Dela credincioși pentru mântuire și fericirea lor se pôte cere numai credința în Mântuitoriul Cristos și în opul mântuirii sêvêșit printr'ênsul, ér nu și fapte bune, precum învăță biserica ortodocsă rêsăritenă și biserica romano-catolică. Faptele bune, după Luter nu sunt un merit al omului, ci numai o consecință a grației divine, de carea se face omul părtaş prin credința sa în Mântuitoriul Christos.

b) Taine (sacramente) după Luter nu sunt 7, ci numai 2, și anume: botezul și cuminecătura, deoarece sfânta scriptură numai despre aceste două amintesce, că sunt instituite de Mântuitoriul Christos. Cuminecătura după Luter, este numai un sacrament, un mijloc pentru sfîntirea credincioșilor, și nu precum învăță biserica ortodocsă rêsăritenă și biserica apusenă o adevărată jertfă, și anume o continuare, și respective o repețire a jertfei aduse de Mântuito-

riul Christos pre cruce pentru păcatele neamului omenesc. În sfânta cuminecătură, după Luter pânea și vinul nu se prefacă în corpul și sângele Mântuitorului Christos. Pânea și vinul din sfânta cuminecătură rămân ceea ce sunt, și numai în momentul când se împărtășesc cu ele credincioșii, prin credință și prin grația lui Dumnezeu se unesc cu corpul și sângele Mântuitorului.

Cu privire la sfânta cuminecătură Luter combat transsubstanțierea (prefacerea pâinei și vinului în corpul și sângele Mântuitorului Christos) și învață consubstanțierea.

c) Deoarece pentru mântuirea omului este de ajuns credința sa în Mântuitorul Christos, și deoarece numai Mântuitorul Christos este mijlocitoriu între Dumnezeu și om: astfel omul nu are trebuință să învâce în rugăciune nici pre îngeri, nici pre sfinți de mijlocitori între om și Dumnezeu.

d) Deoarece omul nu-și poate elupta mântuirea prin faptele sale, nu este trebuință nici să postescă, nici să facă pocăință. Purgatoriu nu există, ci după moarte fiecare om își primesce răsplata în ceriuri, seau munca cea vecinică în infern.

III. Cu privire la cultul public dumnezeiesc, Luter învață următoarele, și anume:

a) În cultul dumnezeiesc se-se introducă simplitatea, carea era în us pre timpul Apostolilor. La cântările, cari se esecută în cultul public dumnezeiesc se participe în mod activ întregă comuna bisericăscă; și cultul divin se-se țină în limba poporului. Altarele, luminile, organele, crucea și icónele pot se-se susține și pentru mai departe în biserică. Acestea însă nu sânt lucruri esențiale, ci pot servi numai pentru înfrumșetare.

b) Momentul principal în cultul public dumnezeiesc este predica, rugăciuni și cântări de laudă întru prēmărirea lui Dumnezeu.

IV. Cu privire la organizarea bisericeii Luter învață următoarele:

a) După Luter preoția și darul preoției ca putere de sus și în genere ierarchiă nu ar exista. După el toți credincioșii ar fi capaci a administra sacramentele și a sēvērși funcțiuni religioase. Pentru ordine însă comuna bisericăscă instituiesc pre unii dintre credincioși de „predicatori“ și „păstori“. Acestora le încredințază comuna bisericăscă predicarea cuvântului lui Dumnezeu și sēvērșirea funcțiunilor religioase. Guvernul bisericesc îl-esercéză nu „predicatorii“, seau „păstori“, nici supraveghetorii lor (su-

perintendentii); ci comuna bisericăscă, și respective totalitatea credincioșilor. Pentru manauarea guvernului bisericesc principii creștini instituiesc Consistorii, compuse din preoți și mireni.

(Va urma.)

Congresul național-bisericesc.

(Continuare.)

Sedința a VIII-a.

S'a ținut la 13/25 Maiu 1895. la 5 óre p. m.

La ordinea zilei e comisiunea scolară. Raportor Dr. Georgiu Popa. Obiectul e raportul consistoriului metropolitan despre sistemisarea salariilor învățătoresci cu suma de 300 fl. în fața articolului de lege XXVI din 1893.

Raportul consistorial arată la locul prim cuprinsul articolului de lege XXVI din 1893.

La locul al doilea a.ată, că consistoriul metropolitan a pus la cale o colectă pentru ameliorarea salariilor învățătoresci, care până acum a ajuns la suma de 72.664 fl. 78 cr.

Suma acésta nu va asigura existența școlilor noastre, deoarece trebuințele sunt așa de multe, încât am avé necesitate de 2 milioane floreni, ca din interese se putem acoperi salariile normale, și acele însă numai la școlile existente. Dacă însă am voi se înființăm școle în toate acele comune, cari ađi nu au școlă confesională, ci elevii cercetéză școlile de stat sau comunale din respectivele comune, atunci ni-ar trebui numai pentru personalul didactic suma de 5 milioane.

În special ni s'a arētat, că în archidieceasă din școlile existente nu sunt asigurate 276, și că pentru întregirea salariilor învățătoresci la aceste se recere o sumă anuală de 34.699 fl. 65 cr.

În districtul consistoriului din Oradea-mare se recere la an suma de 16.460 fl. 86 cr. pentru 136 de școle.

În districtul consistoriului din Arad se recere suma de 5636 fl. 40 cr. pentru 39 de școle.

În general pentru asigurarea școlilor existente din archidieceasă și din diecesa Aradului se recere suma anuală de 56.796 fl. 91 cr.

Din diecesa Caransebeșului n'a intrat conspect nici despre școlile, cari n'au dotațiunea corespunđătoare, nici despre suma, care s'ar recere pentru întregirea salariilor învățătoresci la suma minimală de 300 fl.

În conformitate cu propunerea comisiunei cu unanimitate s'au luat următoarele concluse:

1. Comunele bisericesci, organizate în conformitate cu statutul organic, sunt obligate a susține una sau mai multe școle populare confesionale și amēsurat prescriselor art. de lege XXVI. din 1893 a

presta pelângă cortel și grădină salariu anual de cel puțin 200 fl. pentru un învățătoriu adiunct.

2. Comunele bisericesci sunt îndatorate a se îngriji preventiv ca cuincuenalele de câte 50 fl. la număr cinci, cu 250 fl. să se asemne învățătorilor cualificați și definitivi cu începere dela 1 Octobrie 1898, adecă: îndreptățirea la cuincuenale se incepe cu 25 Septembrie 1893 — pentru învățătorii aplicați de mai înainte cu cualificațiune deplină și definitiv, deci prima cadență sau rată pentru solvirea de cuincuenale este la 1 Octobrie 1898; érá pentru învățătorii, cari întră mai târziu în funcțiune, se compută îndreptățirea dela intrarea lor în serviciu ca definitivi.

3. Salariile învățătoresci se pot constitui din bani în numărariu, din naturalii, din realități, sau din venitul pământului.

4. Față de acele comune bisericesci, cari nu-ar presta prin organele proprii salariul învățătoresc prescris, consistoriile eparchiale sunt obligate a procede din oficiu, adecă a procura repartițiunea salariului în sarcina parochianilor, și a lua măsuri pe calea autorității administrative pentru încasarea aceluia.

5. Comunele bisericesci, cari vor dovedi, că din cauza sărăciei nu pot întregi salariul învățătoresc, vor avea a recurge după ajutoriu la Consistoriul concernent.

Consistoriul, aflând cererea intemeiată, va asemna ajutoriu! recerut din fondul merit spre acel scop, sau va esopera subvențiunea dela stat.

6. Se recomandă eparchiilor, ca la încuviințarea ajutoarelor să fie cu considerare mai ales la comunele centrale, micste și mărginașe, și la asigurarea quinquenalelor.

7. Colecta efectuită de consistoriul metropolitan se împarte între eparchii în proporțiunea trebuințelor, anume primesce:

- a) archidieceasa 3/6 parte.
- b) eparchia Aradului ambele consistore 2/6.
- c) eparchia Caransebeșului 1/6 parte.

Acéstă dotațiune, precum și alte resôrte destinate spre acest scop, vor forma în fiecare eparchie un fond de sine, merit spre întregirea salariilor învățătoresci.

8. Colecta pentru aceste fonduri să se continue și de aci înainte, ér rezultatul colectei să se distribue între eparchii în fiecare an în proporțiunea stabilită în punctul precedent.

A urmat apoi la ordinea ăilei raportul comisiunei organizătore în obiectul împărțirii cercurilor electorale pentru alegerea de deputați la congresul

național-bisericesc. Raportorul Nicolau Zigre în numele comisiunei arată, că eparchiile singuratiche sunt învoite cu nouă proiect de împărțire al cercurilor electorale, unicul sinod diecesan din Caransebeș a cerut să se dea pentru fostul confiniu militar.

Consistoriul metropolitan cu considerare la proporțiunea sufletelor din acea eparchie, și la principiul enunciat în statutul organic, care prescrie că tot două cercuri electorale mirenesci au se facă un colegiu pentru un deputat preoțesc, și în cazul, când s'ar da fostilor grănițeri de ce cercuri mirenesci, ar trebui să li se dea și cinci colegii preoțesci, și așa o tertialitate din populațiunea Caransebeșului ar alege faprice jumătate deputații la congres cu scurtarea populațiunei de 2/3, a ajuns la proiectul de împărțire propus. Comisiunea organizătore propune deci să se accepteze întru tôte proiectul consistoriului metropolitan.

La obiectul acesta s'a desvoltat o desbatere foarte animată. Primul vorbitoriu contra propunerii făcută de comisiunea organizătore a fost deputatul Ioan Ionaș, care din considerare, că atât statutul organic cât și articolul de lege IX din 1868 prevede apriat 10 deputați mireni pentru granița militară, propune susținerea împărțirii vechi cât pentru diecesa Caransebeșului.

Deputatul Coriolan Bredicean a susținut propunerea comisiunei. Pretensiunea de a se da grănițerilor 10 cercuri mirenesci a avut loc până când a esistat granița, acum însă după ce prin lege s'a desființat granița, și după ce și școlele din fostul confiniu militar s'au declarat de școle comunale, luându-se caracterul confesional național, pretensiunea nu mai are sens. Dênsul să miră cum nu a venit până acum cele 2/3 părți din populațiunea diecesei Caransebeșului, și să-și cêră parte dréptă în reprezentarea diecesei la congres.

Vorbirea deputatului Brediceanu a avut efect sdrobitoriu, care nu s'a micșorat nici după-ce vorbitoriu a fost atacat personal prin deputații din diecesa Caransebeșului.

După eshauriarea vorbirilor a vorbit în urmă raportorul comisiunei deputatul Zigre, și a spus celor cu privilegii pentru grănițeri, că dacă așa de mult țin ca pentru graniță să se dea 10 cercuri, atunci se stăruescă a se restitui instituțiunea de grănițeri, căci acel privilegiu s'a dat în special pentru militari, dar nu pentru următorii lor acuma nemilitari.

La vot s'a primit propunerea comisiunei organizătore.

Sedința a IX-a.

S'a ținut la 14/26 Maiu 1895 la 10 ore a. m. Se cotesce protocolul ședinței a VII-a care cu unele modificări stilare se autentică.

Protocolul ședinței a VIII-a cetindu-se asemenea se verifică.

Notificarea președintelui că deputaților Ioan Turcu

și G. Dima le-a acordat concediu pe 3 zile se ia spre scire.

Președintele prezintă :

a) petițiunea comitetului parochial din Mehadia, ca protopresbiterul aceluia tract în înțelesul dispozițiilor existente, să rezideze acolo; și ca să i-se dea în această cauză o rezoluțiune óre care, deóre-ce consistoriul din Caransebeș dela 1892 încóce nu i-a rezolvit nimic în acest merit.

b) cererea telegrafică a comunei bis. Agadici (eparchia Caransebeșului) în afacerea cu preotul de acolo Ioan Simu. Ambele se transpun la comisiunea petiționară.

Referitor la întregirea și respective reconstituirea consistoriului metropolitan, în care trei și eventual patru locuri clericale au devenit vacante, și anume : a) un post de asesor ordinar în senatul bisericesc prin repausarea ppresbiterului G. Crăciunescu ; b) un post de asesor ordinar în senatul școlar prin mórtea ppresbiterului Ioan Popescu ; c) un post de asesor ordinar în senatul epitropesc prin mórtea ppresbiterului Romul de Crainic ; și eventual d) un post de asesor ordinar în același senat prin morbul psihic al protosincelului Nicanor Frateșiu, presidiul propune ér congresul enunță a se pune la ordinea zilei, ca obiectul prim în ședința de mâne.

Biroul având în vedere § 24 din Regulamentul afacerilor interne congresuale raportéză, că deputații Mihaiu Velici și Aurel Suci, nici nu s'au înfățișat la congres în cele 5 zile prime, dar nici nu 'și-au legitimat absentarea.

Deputatul P. Cosma propune ér congresul consideră de justificată absentarea lor, fiindu-i cunoscute cauzele pentru cari acești doi deputați nu s'au putut înfățișa.

Urméză la ordinea zilei raportul comisiunei organizátore, carea prin raportorul seu Nicolae Zigre referéză și face propunerea în obiectul înființării eparchiilor noue pe teritoriul provinciei noastre metropolitane.

Deputatul Nicolau Ivan face urmátoreá contrapropunere : înființarea de episcopii noue între împrejurările actuale, din motivele relevate în raportul consistoriului metropolitan, nefiind posibilă, — se ține în suspens până la timpuri mai oportune.

După o desbatere mai îndelungată, punându-se la vot ambele propuneri, se primesce propunerea comisiunei.

Congresul deci aduce la conclus : Consistoriul metropolitan se însărcinéză, cu considerare atât la împărțirea teritorială și numărul populațiunii, cât și cu privire la cuota din fondurile eparchiale actuale, la carea ar puté fi îndreptățite înființându-se eparchii, a elabora câte un proiect detaiat de arondare :

a) pentru înființarea a doué eparchii noué contemplate în concludul congresual de sub nr. 243 din a. 1878.

b) pentru înființarea a trei eparchii noué, din care una să fie propusă pe teritoriul archidiecesei.

Ambele proiecte să le comunice sínódelor eparchiale actuale pentru a se pronunța asupra acelor, ér după aceea împreună cu enunțiațiunile sínódelor eparchiale să le presente la timpul seu congresului național bisericesc spre rezolvire în merit.

Aceeáși comisiune raportéză asupra propunerii consistoriului metropolitan, privitoare la regularea modului de reprezentare a bisericeii noastre la tóte ocașiunile, când va avé a se presenta.

La propunerea comisiunei se enunță : deóre-ce nu e oportun a se regula în uniformitate și în mod obligátor modalitățiile reprezentării bisericeii noastre la anumite ocașiuni, sinodul de astădată nu întră în regularea acestui act de curtuasie, ci lasă cestiunea în competența prelaților nostri.

Tot comisiunea organizátore referéză asupra propunerii deputatului V. Mangra, ca discursul Esce. Sale I. P. S. D. archiepiscop și metropolit Miron Romanul, rostit la deschiderea congresului, să se predea unei comisiuni speciale, ca să-l studieze și să presente congresului un proiect de răspuns.

Deputatul Vasile Dămian propune eliminarea motivului al doilea din propunerea comisiunei.

Cu deláturarea acestei propuneri, congresul primesce propunerea întrégă a comisiunei și se enunță : având în vedere, că după regulamentul afacerilor interne congresuale, și după usul urmat în trecut, la cuvântul presidial de deschidere, nu se dá răspuns ; având în vedere, că momentele principale din viața noastră bisericescă asupra cărorora are congresul a se pronunța au să fie cuprinse tóte în rapórtel conșistoriului metropolitan, ca organ esecutiv al metropoliei, din aceste considerațiuni propunerea făcută de deputatul V. Mangra, de a se da cuvântul de deschidere unei comisiuni speciale, spre a-l studia și a veni cu un proiect de răspuns la acela — nu se primesce, ci se trece la ordinea zilei.

Asupra cererii consistoriului metropolitan de a i-se da autorizarea, ca să póta nimici actele electorale congresuale — cu escețiunea protocólelor de scrutiniu — cari sunt mai vechi de 10 ani, aceeași comisiune propune, ér congresul conclud : considerând, că actele electorale dela singuraticel comune și preste un timp mai îndelungat pot conține unele date locale de valóre istorică, autorizarea cerută nu se acórdă, ci este avisat consistoriul metropolitan a se îngrijí de păstrarea și conservarea acelor.

Ședința X.

S'a ținut la 15/27 Maiu 1895. la órele 9 dimineața ; se cetesce protocolul ședinței a IX-a și se autentică.

În legătură cu concludul congresual, mai nainte de a se pune la cale alegerile asesorilor ordinari și suplenți în consistoriul metropolitan, deputatul Parteniu Cosma propune și congresul decide :

Deóre-ce este notoric, că asesorul ordinar în

senatul epitropesc, Nicanor Frateș este greu morbos de alienație mentală incurabilă din care motiv posturile, ce le-a ocupat în consistoriul arhidieceșan ca asesor, în sinodul arhidieceșan și la congresul actual, ca deputat ales s'au declarat de vacante — se declară vacant și postul ce'l ocupă în consistoriul metropolitan.

Președintele propune, ca asesorii actuali ai senatelor să se declare de aleși și pe viitor și să se întregescă numai locurile devenite vacante.

Asesorii actuali ai senatelor bisericesc, școlar și epitropesc la consistoriul metropolitan să declară aleși și pe viitor, și au să se întregescă numai locurile devenite vacante la aceleași senate.

Vacante sunt: a) un post de asesor ordinar în senatul bisericesc;

b) un post de asesor ordinar clerical în senatul școlar;

c) un post de asesor ordinar clerical în senatul epitropesc; și

d) un post de asesor suplent clerical în senatul epitropesc.

În necu conclusele precedente punându-se numai decât la ordine alegerea asesorilor la posturile vacante ședința se suspende pe 10 minute pentru eventuale combinări. Redeschidându-se ședința alegerea se face prin votare secretă cu ședule, pentru care la apelul nominal răspund 47 deputați și 3 arhierii.

Constatat fiind, că numărul ședulelor este egal cu numărul votanților se alege pentru efectuarea scrutiniului o comisiune consistătoare din deputații: Demetriu Coltofean, Petru Truța și Georgiu Feier.

Comisiunea financiară prin raportorul său Dr. Ioan Mișu, referă asupra raportului consistoriului metropolitan, ca senat epitropesc cu data 23 August 1894 Nr. 56—60 M., și cu data de 6 Maiu a. c. Nr. 20 M. prin care se aștern rațiociniile fondurilor metropolitane pe anii 1891, 1892, 1893 și 1894. La propunerea comisiunii congresul ia următorul conclud:

Rațiociniile fondurilor metropolitane pentru anii 1891, 1892, 1893 și 1894. aflate esacte și în regulă — se aprobă, incuviințându-se totodată supererogatul de fl. 402.21, făcut la fondul domestic în anii 1893 și 1894 și votându-se absolutoriul receput pentru anii, la cari se refer rațiociniile, — ér scontrarea efectuită prin comisiunea financiară la cassa metropolitană, din care rezultă, că atât purtarea registrelor la cassă, cât și starea efectelor și valorilor s'au aflat în ordine — se ia spre știință.

În fine se însărcinează consistoriul metropolitan a alătura pe viitor la raportul său, care însoțește subșternerea rațiociniilor, și un sumariu, din care să fie evident: cu cât au crescut sau au scăzut fie-care fond dela ultima sesiune congresuală, ér în însuși raportul a face evidentă și a motiva fie-care abatere dela preliminaru.

Aceeași comisiune raportază asupra budgetului consist. metrop. pentru anii 1895, 1896 și 1897.

Conform propunerii comisiunii congresul statoresce budgetul anual al consist. metrop. cu valoare pentru anii 1895, 1896 și 1897, precum urmază:

I. Recerinte.

1. Salariul secret. metrop.	fl. 1200
2. Adaus pers. secret. metr.	" 800
3. Remunerațiune pentru cassar și controlor	" 1000
4. Remunerațiune pentru fiscal	" 200
5. Unui scriitoriu salariu	" 600
6. Chirie pentru cancelarii	" 350
7. Spese de cancelarie, lemne, tipărifuri etc.	" 300
8. Unui servitoriu remun.	" 120
9. Diurne și spese membrilor consistoriali	" 800
10. Mobile	" 100
11. Spese neprevăđute	" 100
	<hr/>
	fl. 5570

II. Acoperire.

1. Economii la casa domestică	fl. 1700
2. Din venitul fondului general	" 1200
3. Tacse apelatiionale	" 200
4. Dela fundațiunea Gozșdu	" 1200
5. Dela fondul celor 2 eparchii ca contribuțiune de administrațiune	" 400
6. Protocole congresuale	" 200
7. Interese intercalare	" 100
8. Contribuiri anuale dela eparchii à 200 fl.	" 600
	<hr/>
	fl. 5600

Comisiunea scrutinetore esmisă raportază că: a) pentru postul de asesor ordinar în senatul strins bisericesc a întrunit archimandritul vicar episcopesc Iosif Goldiș 36 voturi;

b) pentru postul de asesor ordinar în senatul școlar protopresbiterul Zacharia Boiu 37 voturi;

c) pentru postul de asesor ordinar în senatul epitropesc protopresbiterul Mateiu Voileanu 36 voturi;

d) pentru postul de asesor suplent în senatul epitropesc a întrunit protodiaconul Dr. Remus Roșca 33 voturi.

În urma acestui rezultat: archimandritul vicar episcopesc Iosif Goldiș se declară ales asesor ordinar în senatul strins bisericesc; pe care Escelenția Sa I. P. S. D. metropolit în sensul statutului organic îl întăresce la acest post. Deputații: protopresbiterul Zacharia Boiu se declară ales asesor ordinar în senatul școlar, și protopresbiterul Mateiu Voileanu în senatul epitropesc; ér protodiaconul Dr. Remus Roșca se declară ales asesor consistorial suplent în senatul epitropesc.

În legătură cu punctul precedent și cu considerare, că asesorii suplenti Iosif Goldiș și Zacharia Boiu, au fost aleși de asesori ordinari, au venit în vacanță două posturi de asesori suplenti, și anume unul în senatul strins bisericesc și altul în cel școlar, se pune la ordinea ășilei alegerea câte a unui asesor clerical suplent în senatul strins bisericesc și în cel școlar și spre scopul eventualelor combinări ședința se suspende pe 10 minute, ér după redeschidere se pune la ordine votare, și se constată, că

la apelul nominal răspund 44 deputați, și 3 archierei, număr ce consună cu numărul ședulelor. Ședulele se predau spre scrutinare comisiunii esmise.

În cauza verificării deputaților aleși Dr. Iosif Gal și Ioan Beleş, comisiunea verificătoare prin raportul Ilie Trăilă face următoarea propunere: „Alegerile deputaților Dr. Iosif Gal și Ioan Beleş în partea formală se află în ordine; considerând însă, că numiții aleși deputați ca membri ai legislațiunii țerei, în cestiunile așa numite politico bisericesci, au luat o ținută, carea stă în contrast cu sentimentul general al clerului și poporului nostru, și cu espresesele declarațiuni ale sinódelor eparchiale și ale altor corporațiuni bisericesci din întregă provincia noastră metropolitană, cari află în respectivele proiecte de legi un evident pericol pentru interesele vitale ale bisericeii noastre: cestiunea de verificare a numiților doi deputați se ține deocamdată în suspens, și sântul sinod episcopesc al provinciei noastre metropolitane este ruga: a se pronunța pe bazele canonice ale disciplinei bisericesci, dacă acești doi membri ai bisericeii în casurile concrete sunt culpabili de vătămarea principiilor și a disciplinei bisericesci.”

Față cu această propunere deputații: archimandritul și vicar archiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu își susține propunerea pentru verificarea numiților, formulată sub Nr. prot. anter. și deputatul Vasile Mangra pentru anularea alegerii.

Punându-se la vot contra propunerile, au cădut, și congresul ridică la valoare de conclus propunerea comisiunii verificătoare.

Comisiunea organizătoare prin raportorul Nicolae Zigre dă cetire raportului prezentat din partea presiului delegațiunii congresuale alese pentru cauzele remase pendente după despărțirea ierarhică a românilor de sârbi, raport despre activitatea aceleia în periodul dela congresul din 1891 și până la 6 Maiu a. c., din care este evident, că pe calea procesului, trecând cauza prin toate instanțele, până acum s'au despărțit definitiv și spre mulțămirea tuturor numai comunele: Chinez, Pojejena rom. și Mehala; în comunele Ciacova, Marghita mare, Deliblata, Fenlacu, Sarafola și S. Nicolaul mare, cauza despărțirii se află în curgere pe calea procesului; în comunele: Monostor, Lucareți, Herniacova, Dobrița, Timișóra Fabric biserica Sântului George, Becicherecul mic, Panciova, Omoliția s'au inițiat parte încercări pentru despărțire pe cale de proces; din același raport mai departe este evident că în urma rescriptului Sfînteniei Sale patriarhului sârbesc G. Brancovici dto 14/26 Novembre a. tr., comitetul administrativ al congresului național sârbesc a ales o comisiune de 3 membri cu chemarea se încerce cu o asemenea comisiune alésă de delegațiunea română încă odată o deslegare pe cale pacinică a tuturor despărțirilor, ce mai sunt a se îndeplini, și că aceste comisiuni s'au și întrunit la 9 Maiu n. c. la Vêrșeț. Aici membrii sârbi au declarat, că au mandat a

tracta numai despre împăcarea celor șase comune, a căror cauză e în proces, ér românii că au mandat a tracta despre regularea despărțirii pacinice pentru toate comunele, câte mai sunt încă nedespărțite ceea ce s'a și luat la cunoscintă din partea sârbilor, cu adausul, că o vor recomanda comitetului congresual sârbesc permanent; același raport relevează, că mai sunt vr'o 15—20 comune cunoscute cu un număr aprocsimativ de 20 mii suflete, în cari e necesar a se face despărțirea românilor de sârbi, unde însă până acum nu s'a făcut nici o încercare din lipsa de ómeni apti. În ceea ce privesce cauza mânăstilor de revindicat dela ierarhia sârbescă pe calea procesului raportul constată, că pelângă bazele canonice învocate s'au aflat și baze istorice valoróse pentru dovedirea comuniunii seculare de drept și de us relative la mânăstirile din Bănat, și prin urmare pentru instruirea unei acțiuni judecătorești. Într'aceea în arhivele statului s'au descoperit și documente de natură juridică: delegațiunea însă mai nainte de a păși la proces înaintea unui tribunal, a cărui delegare deosebit va fi a se cere dela Majestatea Sa, a ținut ca cauza se fie supusă aprețierii și dispozițiunii congresului.

În legătură cu cele premerse se cetesce recercarea Preasânției Sale Domnului episcop Ioan Mețian, conform căreia consistoriul din Arad având în vedere, că procesele comunelor micste, ce cad în teritoriul său, în curând vor fi terminate, și așa vor rămânea de regulat numai din unele comune, ce cad în teritoriul diecesei Caransebeșului, la 31 Martie a. c. a luat conclusul se rógă congresul pentru sistarea delegațiunii, și se concreadă cansele încă pendente aceleia dintre eparchii căreia aparțin comunele încă neregulate, ér la din contră Preasânția Sa se rógă se fie absolvat dela conducerea mai departe a presiului în delegațiune.

Di deputat V. Babeș, ca referent al delegațiunii dela înființarea ei, luând cuvântul, pentru ca să esplice și completeze raportul delegațional, mai vêrtos că acesta sună numai despre trei ani și este proprie numai al biroului delegațional, ér d'altă parte, fiind-că să cere disolvarea delegațiunii; deci și pentru d'a orienta mai bine pe membrii congresului asupra întregii activității de 25 de ani și rezultatele acesteia, espune în trăsuri principale, în resumat următoarele:

Delegațiunea, constituită la congresul din 1868 cu misiunea d'a reprezenta și regula prin tratamente cu o asemenea instituțiune din partea ierarchiei sârbesci din Carloveț toate cestiunile și interesele bisericeii române, câte cu ocasiunea despărțirii ierarhice au rămas pendente său neesecutate, anume a fondurilor, a comunelor mestecate și a mânăstirilor, — și-a început activitatea îndată după intrarea în viață a Statutului organic. Mai întâi a esoperat din partea congresului sârbesc asemenea delegațiune; cu acesta la 1871 a încheiat „Invoela”

regulătoare a baselor și procedurii pentru desfacerea cu averea comună a Sârbilor de către Români, și a acestora de către Sârbi prin comunele amestecate, care învoelă la 1872 a obținut altissima aprobare. Conform acestui normativ în decursul anului 1872—1874, prin comisiuni micste la fața locului, au încercat complanarea amică în 37 comune micste, succedând asemenea complanare în 25, ér 12 fiind avizate la proces, conform legii, și pentru aceste procese esoperând mai târziu dela Maiestatea Sa delegarea Tribunalului regiu urban din Budapesta. Deci fiind la delegațiunea noastră înregistrate ca comune mestecate 52 și din acestea 25 stergându-se ca regulate pe cale amică, ér mai târziu stergându-se 7, ca forte neînsemnate și imposibile de despărțit, au rămas înregistrate, parte pentru proces, parte pentru ulterioara încercare de complanare amică 20. Dar mai târziu însinuându-se și respective denunțându-se delegațiunii încă alte comune micste cu mulți români, numărul astorfel de comune s'a urcat la 37. Dintre acestea până în moment 3 s'au despărțit prin proces, spre deplină mulțămire a românilor, ér 6 se află în proces, dintre cari 4 deja cu sentințe în fond favorabile dela prima instanță, celelalte două adăstând și ele sentințe cât mai curând.

Din aceste 9 procese și cu cele 25 comune despărțite pe cale amică, numărul românilor revindicați dela Ierarchia sârbescă va atinge cifra de cel puțin 40 mii suflete, cu o avere cel puțin de 10 ori atât; și ar mai rămânea de revindicat din vro 27—30 de comune, un număr de români până la 20 de mii.

Sârbii având în partea comunelor micste din diecesa Aradului vr'o 5000 suflete, prin complanare amică fără de mai nici o dificultare din partea noastră și-au revindicat cam 4200 de ai sei în 5 comune, mai rămânând vr'o 500 resfirați prin 3—4 comune.

Dintre comunele și respective credincioșii nostri revindicați cad jumătatea mai mare în partea Caransebeșului, de asemenea și dintre cei încă de revindicat.

(Va urma.)

D I V E R S E.

* *Examenile în institutul ped.-teol. din Arad* la finea a. 1894/95 se vor ține după următoarea programă: 1. Mercuri în 19 Iunie n. dela 8—10 a. m. examen cu școala de model. Dela 3—6 p. m. examen cu cursul pregătitor. 2. Joi în 20 Iunie n. dela 8—10 a. m. curs III. teol: Pastorală, Retorica bis. Studiul biblic, Higiena. Dela 10—12 a. m. curs IV prep. Științele pedagogice, Fisica, Istoria universală. Dela 3—6 p. m. curs I. prep. Matematica, Istoria naturală, Germăna. 3. Vineri în 21 Iunie dela 8—12 a. m. examen din limba maghiară cu toate cursurile preparandiale. Dela

3—6 p. m. curs. I. teol. teologia fundamentală, romăna, pedagogia. 4. Sâmbătă în 22 Iunie n. Dela 8—10 a. m. curs. II. teol. Dogmatica, Istoria bisericăscă, Studiul biblic. Dela 10—12 a. m. curs. II. prep. Religia, Geografia, Romăna, istoria naturală. Dela 3—6 p. m. curs III. prep. Religia, Aritmetica, Germăna, Geometria. 5. Luni în 24 Iunie n. dela 8—10 a. m. curs IV. prep. Religia, Romăna, Cosmografia, Higiena. Dela 10—12 a. m. curs. II. prep. Pedagogia, Istoria patriei, Ariemetica, Germăna, Geometria. Dela 3—6 p. m. curs I. prep. Romăna, Geografia, Religia. 6. Marți în 25 Iunie n. dela 8—10 a. m. curs III. prep. Romăna, Pedagogia, Geografia, Istoria patriei, Chemia. Dela 3—6 p. m. curs II. teol. Romăna, Morala, Pedagogia. 7. Mercuri în 26 Iunie n. dela 8—10 a. m. curs. III. teol. Dreptul canonic, Catichetica, Liturgica, Constituția. Dela 10—12 a. m. curs. IV. prep. Algebra, Constituția, Geometria, Germăna. Dela 3—6 p. m. curs I. teol. Istoria bis. Studiul biblic. 8. Joi în 27 Iunie n. dela 8—10 a. m. examen din cant și tipic cu toate cursurile teologice și preparandiale. 9. Vineri în 28 Iunie n. Te Deum și cetirea clasificățiunilor. 10. Sâmbătă în 29 Iunie st. n. examen cu preparandistele.

* *Delegațiunea sârbescă* în cauza despărțirii ierarchice — după cum aflăm din „Branik“ — a raportat în cemitetul congregual sârbesc la Carloveț despre rezultatul negocierilor avute cu delegațiunea noastră la Vêrșeț. Comitetul congregual sârbesc a decis, „se nu se abstea dela conclusele de împăciuire din 1871/2 și deocamdată se se țină cestiunea în suspensio.“

* *Himen.* Dl Teodor Daul inv. în Somoșcheș la 9 Iunie n. c. și-a fidațat de fitore soție pre d-șora Tudurița Suciu ficea proprietariului din Șepreuș George Suciu. Felicitările noastre!

* *Ocnă în flacări.* Diariul „Breslauer Morgen zeitung“ vestește, că o mare ocna de cărbuni de peatră din apropierea orașului Breslau s'a aprins și arde încă. Dintre 400 muncitori ai oanei numai 40 sunt siguri de scăpare, ceilalți sunt aproape toți perduți. Până zilele trecute s'au scos din flacările oanei o mulțime de cadavre fripte aproape de tot.

* *Un orașel ars de tot.* Mai zilele trecute a isbucnit un foc îngrozitoriu în orașelul Merény (fa Scepus), care în scurtă vreme, aproape întreg a fost prefăcut în cenușă. Dintre cele 250 de case, câte-avea comuna, 200 au ars cu deseversire dimpreună cu toate supraedificatele lor. Întré zidirile nimicite se numără: biserică rom. cat., cea evang. aug., ambele case parohiale, școalele și „kisededovó.“ Două femei încă au cădut victime ale flacărilor. Paguba e de tot mare și miseria enormă.

* *Pentru plugari.* Ministeriul domeniilor din România a angajat mai mulți ingineri hotarnici, pe cari i-a însărcinat cu parcelarea moșiilor statului. În anul acesta vânđarea moșiilor Statului la țărani se va face așa, în cât legea vânđarei bunurilor se pótă folosi cât mai multor țărani.

Concurs.

Pentru deplinirea postului de învățătoriu la școala română gr. or. confesională din **Aga**, (Temeș-Brestovațiu) se scrie concursul cu terminul de alegere pe ziua de **2/14 Iulie 1895**.

Emolumintele sunt: în numărariu 200 fl. 40 cr. v. a.; pentru conferințe și scripturistică 5 fl. v. a.; lemne 24 metri din care are a se încălzi și sala de învățământ; 4 jugere de livadă — din care $\frac{3}{4}$ este arătoriu prețuită în 30 fl.; 12 meți grâu à 3 fl. 40 cr. meți în sumă de 40 fl. 80 cr.; 12 meți cucuruz à 2 fl. 40 cr., mețiu în sumă de 28 fl. 80 cr.; dela înmormântări unde va fi poftit 20 cr. locuință liberă cu $\frac{1}{4}$ jug. grădină de legumi.

Recursele cuviincios ajustate se se trimite părintelui protopresbiter. adm. Lucian Șiepețianu, în Kiszetó; având concurenții în vre-o Duminecă ori sârbătore, însă numai unica-dată a se presenta în biserica locală spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântare, de ore-ce alesul este îndatorat a conduce și strana fără altă remunerațiune.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: LUCIAN ȘIEPEȚIANU, m. p. adm. protopop.

—□—

Pentru deplinirea definitivă a stațiunii învățătoresci dela școala confesională ort. rom. din **Topolovățul-mare**, (inspectoratul Belințului) se scrie concurs cu termin de alegere pe **18/30 Iunie a. c.**

Emolumintele anuale sunt: 1) Bani gata 192 fl. v. a.; 2) pentru conferință 10 fl.; 3) paușal de scris 5 fl.; 4) pentru 32 metri lemne din cari are a se încălzi și școala 64 fl.; 5) 29 măji metriche grâu și cucuruz; 6) 2 jugere pământ arătoriu clasa I.; 7) $\frac{1}{4}$ juger grădină estravilan; 8) cortel liber cu grădină de legumi; — dela înmormântări unde va fi poftit a) din comuna matră 40 cr. b) din filia Topolovățul-mic 50 cr.

Doritorii de a ocupa acest post au a se presenta în vre-o Duminecă sau sârbătore spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Din ședința comitetului parochial dela **16,28 Mai 1895**.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: LUCIAN ȘIEPEȚIANU, m. p. adm. protopopesc.

—□—

Pentru ocuparea postului de învățător, la școle rom. gr. or. confesională de fete din **Belinț**, se scrie concursul cu termin de alegere, pre ziua de **29 Iunie v. c.**

Emolumintele sunt: 1) În bani gata 300 fl., solvinți $\frac{1}{2}$ din cassa bisericeii și $\frac{1}{2}$ din cassa cultului; 2) 20 metri lemne, din cari se încăldește și școala; 3) pentru conferință 5 fl.; 4) pentru scripturistică 5 fl.; 5) locuință liberă cu grădină de legumi.

Fiind Belințul una din stațiunile cele de frunte, dela recurente se poftesc, testimoniu de calificațiune și calculi buni, și esamenul prescriș din limba magiară, cu își rezervă comitetul dreptul, când nu s'ar infacișia atari recurente, de a candida și de altă calificațiune.

Recursele astfel instruate conform prescrișelor statutului organic, și adresate comitetului parochial din **Belinț**, se se subsceră M. On. Lucian Șiepețianu, inspector școlar tractual în Chisetău, până la **26 Iunie v. c.** căci după acest termin nu se vor considera; și având recu-

rentele a se presenta în sta biserică în vr'o Duminecă ori sârbătore, spre a se face cunoscute poporului.

Belinț, din ședința comitetului par. ținută la **23 Mai 1895**.

Petru Caprariu, m. p. *Constantin Pava, m. p.*
preș. com. par. not. com. par.

În conțelegere cu mine: LUCIAN ȘIEPEȚIANU, m. p. adm. protopop.

—□—

Pentru îndeplinirea postului de învățătoriu dela școala din **Șiria**, suburbii „Cremeniceș” devenit vacant prin mutarea învăț., Ioan Vancu, la școala din Arad-Șega, se scrie concurs cu termin de alegere pe **20 Iulie (1 August) c.**

Emolumintele înbinat cu acest post sunt cuartir liber cu grădină de legume, salar anual 400 fl.; 10 orgii lemne din care are a se încălzi și sala de învățământ, pentru curățirea și încălzirea școlei respective curatrat 35 fl.

Dela recurenți se recere ca se producă testimoniu preparandial de calificațiune învățătorescă și cel din limba magiară, ér cei cu clase gimnasiale, reale ori civile precum și cei ce vor dovedi, că au cunoscință completă despre note, sunt desteri în stupărit, grădinărit, pomărit, cultivarea vermilor de mētasă etc. vor fi preferiți. — Cel ales este îndatorat a conduce fără altă remunerațiune una din stranele st. bisericeii și se ocupe necondiționat cuartirul dela școlă.

Recursele instruate conform prescrișelor statutului organic adresate comitetului parochial din Șiria sunt a-sue subscerne subscrisului protopresviter până în **9/21 Iulie 1895**. căci cele întrate mai târziu nu se vor lua în coasiderare. Dela recurenți se mai recere ca se se presentaze în cutare Duminecă ori sârbătore la st. biserică din Șiria spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Dat din ședința com. parochial dela **30 Aprilie 1895**.

Dr. Iacob Hotaranu, m. p. *Alesiu Doboșiu, m. p.*
pre. ide. notar.

În conțelegere cu: GEORGIU POPOVICIU, m. p. protopresviter.

—□—

Se scrie concurs pentru postul de învățător dela școala gr. or. rom. de fete din **Banat-Comloș**, cu termin de alegere pe **11/23 Iunie c.**

Emolumintele sunt: 300 fl., v. a. în bani, 3 orgii paie și 20 fl. v. a. pentru locuință și grădină.

Dela recurente se pretinde, testimoniu de calificațiune cu calculi buni, esamen din limba magiară și estras de botez.

Suplicele de concurs instruate conform prescrișelor statutului org. și adresate comitetului parochial din **Banat-Comloș**, sunt a se înainta la P. On. D. Paul Miulescu, protopresbiter și inspector de școle în Nagy-Komlós, comitatul Torontal.

B-Comloș, din ședința comitetului parochial ținută la **14/26 Mai 1895**.

Mihailu Păcățanu, m. p. *Vichentie Groșoreanu m. p.*
not. ad hoc. președinte.

n conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p. protopresbiter și inspector școlar.

—□—